

Justitiedepartementet

Domstolsverket
551 81 Jönköping

Uppdrag till Domstolsverket att ta fram introduktions- och repetitionsutbildning för nämndemän

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Domstolsverket att ta fram en introduktionsutbildning och en repetitionsutbildning att användas vid obligatorisk utbildning av nämndemän. Utbildningarna ska syfta till att höja kompetensen hos nämndemän för uppdraget som lekmannadomare.

Det i dag befintliga utbildningsmaterialet för introduktionsutbildning är till sitt innehåll ägnat att ge nämndemännen en grundläggande utbildning för sitt uppdrag. Materialet ska vid behov uppdateras och kompletteras. Domstolsverket ska också ta fram utbildningsmaterial för en repetitionsutbildning. Denna utbildning ska rikta sig till omvalda nämndemän. Syftet med repetitionsutbildningen är att omvalda nämndemän ska upprätthålla en god kunskapsnivå vad gäller för tjänstgöringen centrala ämnesområden.

I utbildningsmaterialet ska särskilt uppmärksammas frågor om offentlighet och sekretess, jäv samt ett etiskt hållbart förhållningssätt inom ramen för uppdraget som nämndeman. Det ska också tydligt framgå att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag. För att introduktionsutbildning och repetitionsutbildning ska kunna ges på ett flexibelt sätt bör utbildningarna kompletteras med e-utbildning samt annat digitalt material som bedöms lämpligt.

Regeringen har för avsikt att införa krav på obligatorisk utbildning för nämndemän som väljs under 2015 och som börjar tjänstgöra den 1 januari 2016. Utbildningsmaterialet ska därför finnas tillgängligt för domstolarna så att utbildning kan anordnas i god tid före detta datum. Samtliga nämndemän som väljs under 2015, dvs. även omvalda nämndemän, ska genomgå introduktionsutbildning innan tjänstgöringen påbörjas. Dom-

stolsverket ska vid fullgörande av uppdraget samråda med domstolarna och Nämndemännens riksförbund.

Uppdraget ska genomföras inom befintliga anslagsramar och redovisas till regeringen (Justitiedepartementet) senast den 1 mars 2016.

Skälen för regeringens beslut

Nämndemännen är allmänhetens representanter i domstolarna och har bland annat den betydelsefulla uppgiften att utöva insyn. Till skillnad från den juridiskt skolade domaren deltar nämndemännen i dömandet som lekmän. För rollen som lekman ställs inte krav på kunskaper på det för målet eller ärendet relevanta rättsområdet men genom sin individuella rösträtt har även nämndemännen ett långtgående ansvar för rättens avgörande. Det är därför av största vikt att nämndemännen har kompetens att utföra sitt uppdrag på ett sätt som skapar förtroende för den dömande verksamheten.

Regeringen har i propositionen *Nämndemannauppdraget – stärkt förtroende och högre krav* (2013/14:169) lämnat flera förslag som syftar till att bättre säkerställa nämndemännens lämplighet och kompetens för uppdraget och tydliggöra att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag. I propositionen konstaterar regeringen att det vid nästan alla domstolar hålls introduktionsutbildning för nämndemän i samband med att en ny tjänstgöringsperiod inleds. När det gäller nämndemän som tillkommer under en tjänstgöringsperiod får däremot endast ett fåtal samma utbildning som de som tillträder vid tjänstgöringsperiodens början. Vid de utbildningar som erbjuds varierar nämndemännens deltagandefrekvens stort mellan olika domstolar. Det finns således ett antal nämndemän som tjänstgör utan att ha deltagit i utbildning i frågor som är betydelsefulla för uppdraget. Regeringen anser att det är angeläget att samtliga nämndemän deltar i utbildningen. I propositionen görs därför bedömningen att introduktionsutbildningen bör göras obligatorisk och att nya nämndemän ska ha genomgått utbildningen innan tjänstgöringen påbörjas. Vidare bedömer regeringen att det också bör vara obligatoriskt för en omvald nämndeman att genomgå repetitionsutbildning inom sex månader efter tillträdet.

Det är den enskilda domstolens ansvar att, i samråd med Domstolsverket, anordna utbildning för de nämndemän som tjänstgör vid domstolen. För att alla nämndemän ska ges den kompetens som uppdraget som lekmannadomare kräver är det viktigt att säkerställa utbildningarnas kvalitet och enhetlighet. Domstolsverket bör därför få i uppdrag att komplettera

befintligt utbildningsmaterial för introduktionsutbildning och ta fram relevant utbildningsmaterial till en repetitionsutbildning.

På regeringens vägnar

Beatrice Ask

Martina Löfstrand

Kopia till

Samtliga hovrätter
Samtliga tingsrätter
Samtliga kammarrätter
Samtliga förvaltningsrätter
Nämndemännens riksförbund